

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Annemari Vaniko
ÕUESÕPE JA SELLE RAKENDAMINE SÕIMERÜHMADES PÕLVAMAA
LASTEAEDADE NÄITEL
bakalaureusetöö

Juhendaja: Loodusteaduste didaktika õpetaja
Marianne Olbrei

Tartu 2020

Õuesõpe ja selle rakendamine sõimerühmades Põlvamaa lasteaedade näitel

Resümee

Tänapäeva kiires ühiskonnas on lapsed loodusest võõrandumas. Üha rohkem aega veedetakse siseruumides ja eelistatakse päris maailmale virtuaalset keskkonda. Selleks, et lapsed terviklikult areneda saaksid on neil vaja enda ümber keskkonda, mis haaraks kõiki nende meeli, sest just nii õpivad lapsed maailma tundma. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli soov teada saada, mida Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppest arvavad, milliseid tegevusi nad õues kasutavad ning millised tegurid mõjutavad neid õuesõppe läbiviimisel. Uurimuses osales üheksa Põlvamaa sõimerühma õpetajat. Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuudega ning analüüsi kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsiga. Tulemused näitasid, et õpetajad peavad õuesõpet oluliseks õppetöö osaks sõimerühmas, sest nii saavad nad lastele loodust tutvustada ning lapsed saavad kõiki oma meeli kasutades omandada uusi teadmisi. Uurimistulemustest selgus, et Põlvamaa sõimerühma õpetajad rakendavad oma töös eesmärgistatult õuesõpet vähemalt korra nädalas kasutades kõige enam vaatlustegevusi või looduslike materjalidega mängimisvõimalusi.

Märksõnad: sõimerühm, õuesõpe, õuesõpe väikelasteaga, soodustavad ja takistavad tegurid

Outdoor learning and its implementation in nursery groups on the example of Põlva County
kindergartens

Summary

In today's fast-paced society, children are alienating from nature. More and more time is spent indoors and virtual environment is preferred to the real one. In order for children to develop holistically, they need an environment around them that engages all their senses, as that is how children get to know the world. The aim of this bachelor's thesis was to find out what the teachers of the Põlva County nursery group think about outdoor studies, what activities they use outdoors and what factors influence them when conducting outdoor studies. Nine teachers from Põlva County nursery groups participated in the study. Data was collected through semi-structured interviews and analysed by qualitative inductive content analysis. The results showed that teachers consider outdoor studies an important part of teaching in nursery groups because that way they can introduce nature to children and enable children to acquire new knowledge by using all their senses. The results also revealed that the teachers of the Põlva County nursery groups apply outdoor learning in their work at least once a week, mostly by using observation activities or opportunities to play with natural materials.

Keywords: nursery group, outdoor learning, outdoor learning with children, facilitating and impeding factors

Sisukord

Resümee	2
Summary	3
Sissejuhatus	5
<i>Õuesõppe olemus</i>	6
<i>Õuesõppe võimalused</i>	8
<i>Õuesõppe väikelastega</i>	9
<i>Õuesõppe vähese kasutamise põhjused</i>	12
<i>Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused</i>	14
Metoodika	14
<i>Valim</i>	14
<i>Andmekogumismeetod</i>	15
<i>Andmeanalüüs</i>	16
Tulemused	17
<i>Õpetajate arvamused õuesõppest</i>	17
<i>Õpetajate tegevused õuesõppes</i>	19
<i>Õuesõpet soodustavad ja takistavad tegurid</i>	21
Arutelu	22
Töö piirangud ja praktiline väärtus	26
Tänu sõnad	27
Autorsuse kinnitus	27
Kasutatud kirjandus	28
<i>Lisa 1. Intervjuu kava</i>	31

Sissejuhatus

Tänapäeva hoogsas elutempos ning digiajastus veedavad lapsed üha rohkem aega siseruumides, sest kasvav tehnoloogia kasutus püsib igapäevast õues veetmise aega (McClintic & Petty, 2015). Samuti tagab kiire tehnoloogiline areng inimestele ligipääsu erinevatele nutiseadmetele. Ka Zeik (2019) leidis Tartus läbi viidud uurimuses, et 78 küsitatud vanematest üle poolte lubavad enda sõimeealistele lastele nutiseadmete kasutamist. Mõned vanemad võimaldavad neid lastele isegi igapäevaselt ning rohkem kui tund aega päevas. Võib väita, et paljud lapsed teavad väga hästi, millised on nutitelefonid, tahvelarvutid või sülearvutid. Kuid selleks, et lapsed saaksid areneda, peab neid ümbritsema vastav kasvukeskkond (Niiberg & Linnas, 2007). Väikelapsed on oma loomult uudishimulikud, nad suhtlevad ja õpivad läbi liikumise ja tegutsemise, kaasates kogu oma keha, et avastada (White, 2019) ning uut infot hangivad lapsed maailmast erinevate meelte abil (Kharod & Arreguín-Anderson, 2015; Tuuling, 2013). Kuna väiksed õpivad paremini läbi katsumise, nägemise, haistmise, maitsmise ja kuulmise (Tovey, 2007), siis on oluline, et täiskasvanud tagaksid neile selleks vastavad võimalused ja keskkonna.

Selliseks kasvukeskkonnaks, kus lapsed saavad ise uurida ja avastada, sobib ideaalselt meid ümbritsev loodus. Just avastamise ja meelelise õppimise teel saadud teadmised on lastel aktiivsemad ning teadlik ja lihtne õueelu lähendab neid loodusele, mis omakorda paneb neid ka keskkonnast hoolima (Brügge & Szczepanski, 2007). Õpetajate ülesanne seisnebki selles, et leida lastele sobiv keskkond, mis toetaks nende õppimist ja tekitaks huvi ümbritseva looduse vastu, et neil areneks välja tähelepanelik ja säästlik suhtumine keskkonda (Timoštšuk, 2017; Tuuling, 2017). Ka koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on välja toodud eesmärk, et lasteaia lõpuks peaksid lapsed oskama väärtustada keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi ning märkama nähtusi ja muutusi looduses.

Selleks, et lastel tekiks üldse ümbritseva vastu huvi, peab veetma piisavalt aega looduses ja loodust tuleks tundma õppida mitte raamatutarkuse abil, vaid ise uurides ning kogedes (Tuuling, 2017). Ka koolieelses riiklikus õppekavas (2008) on kirjas, et rühma õppe- ja kasvatustegevused tuleb läbi viia esteetilises, turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Samuti tuleb õppe- ja kasvatustegevusi seostada eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega ning lastele tuleb anda võimalus õpitavaga tutvuda just loomulikus keskkonnas. Lastele tuleb juba võimalikult varakult tutvustada loodust kui väärtust (Tuuling,

2013), et neil tekiks loodusega positiivne side. Seetõttu oleks hea õppetööd siduda juba lasteaias õuesõppega.

Antud bakalaureusetöös on tähelepanu all just sõimerühma lapsed ja nendega koos õuesõppe rakendamine. Varasemalt on koostatud väikelastele erinevaid õpperadu loodusesse. Näiteks valmistas Samulin (2015) 2,5-3,5 aastastele lastele mängu- ja õpperaja Vanemuise parki ning Ainso, kes (2012) tegi samuti Tartu lastesõim Mesipuu 2,5-3,5 aastastele lastele õpperaja kodukoha loodusega tutvumiseks. Lisaks on Kibal (2014) oma uurimuses koostanud 2-3 aastastele lastele õppematerjalid keele ja kõne õpetamiseks just õuesõppe tegevuste abil. Veel on ka läbi viidud uurimusi, kus on uuritud õpetajate arvamusi ning hoiakuid õuesõppe kohta. Oma uurimuses leidsid Tuuling, Õun ja Ugaste (2018), et 490 küsitletud Eesti lasteaiaõpetajatest üle poolte peavad õuesõpet oluliseks ja kasutavad seda regulaarselt ka oma igapäeva töös. Kolberg (2019) leidis oma uurimuses, et vaatamata külmale ilmale talvel, kasutavad 81 küsitletud Eesti lasteaiaõpetajatest ligi pooled siiski 1- 2 korda nädalas õuesõpet ka oma õppetöös.

Töö autorile teada olevalt pole varasemalt läbi viidud uurimust teemal õuesõppe läbiviimine sõimerühmades Põlvamaa lasteaedade näitel. Sellest tulenevalt on töö uurimisprobleemiks välja selgitada, kuidas viiakse õuesõpet läbi Põlvamaal sõimerühmades, kui oluliseks sõimerühma õpetajad seda peavad ning kui tihti nad kasutavad õuesõpet oma töös.

Õuesõppe olemus

Õues õppimine tähendab seda, et õppe- ja kasvatustegevused on õuekeskkonnale kohandatud ning lapsed saavad läbi erinevate meelte uusi teadmisi omandada, katsetada, uurida loodust ning teha teiste lastega koostööd (Kharod & Arreguín-Anderson, 2015; Tuuling, 2013). Õppimise saab ühendada õues olemise ja liikumisega, kujundades nõnda juba varasest east peale keskkonnasõbralikke harjumusi ja hoiakuid (Vihman, 2016) ning edendades ka lastes tervislikku eluviisi (Bento & Dias, 2017; Tuuling, 2013). Lisaks liikumis- ja vabamängu võimalustele, arenevad ka loodusega ühinedes lastel sotsiaalsed oskused: lapsed õpivad teineteisega suhtlema, sõprusi looma ning ka teistest elusolenditest hoolima (White, 2019). Võimaldades lastele looduses vaatlusi, mängu, käelisi tegevusi, vahetut kogemist ja ise tegemist, äratatakse nii lastes huvi ning austust elusa ja eluta looduse vastu (Tuuling, 2013). Andes lastele võimaluse kontakteeruda loodusega, võtta uusi riske ja väljakutseid (Tovey, 2007), suhelda nii teiste

eakaaslastega kui ka õpetajatega, aitab see kõik kaasa positiivsetele kogemustele, motiveerides ning innustades neid uut õppima (Bento & Dias, 2017).

Kõigele eelnevale lisaks on õuesõpe hea võimalus laste kujutlusvõime arendamiseks. Siseruumides leiduvad mänguasjad (mänguköögis plastiksöök, autonurgas plastikust autod jne) ei jäta palju ruumi laste loovusele ega kujutlusvõimele (Tovey, 2007). Looduses leitavad materjalid, aga haaravad laste huvi ja tähelepanu, pakkudes neile rohkelt võimalusi loovaks mänguks. Lapsed saavad muuta looduslikke vahendeid milleks iganes nad ise soovivad (Tovey, 2007). Loodus ja selle materjalid annavad lastele igapäevaselt rohkelt võimalusi õppimiseks. Samamoodi pakub ka sipelgate jälgimine ja vihmausside otsimine tagahoovis rohkem positiivseid kogemusi, kui see, et lapsed telekast vastavaid loodussaateid vaatavad (Kharod & Arreguín-Anderson, 2015). Oluline on, et laps saaks õppimise käigus positiivseid emotsioone, sest vastumeelne või igav tegevus ei köida ei lapsi ega ka täiskasvanut (Tõhk, 2010). Sama kirjutab ka Käis (2018), kui õppimine ei erguta ega huvita last, siis ei kanna õpetaja töö ka vilja. Sellepärast on ka hea lasteaias igapäevast õppimist lõimida põnevust pakkuva loodusega ning viia lapsi rohkem õuekeskkonda.

Kui viia rühmaruumist õppetegevus välja, siis tuleks tegevused õuekeskkonnas sama hoolikalt planeerida nagu toas tehtavad tegevused, mis toetavad sotsiaalsete ja kognitiivsete oskuste arengut ning teadmiste omandamist (Tuuling, 2013). Õues olles peavad õpetajad pakkuma lastele erinevaid kogemusi ning kavandama ja viima läbi mitmekesiseid tegevusi, kus lapsed ise aktiivse õppimise käigus uute teadmiseni jõuaks (Timoštšuk, 2005). Mängud, näiteks mulla ja veega, annavad õpetajatele võimaluse siduda õppimisse nii matemaatikat, keeli kui ka teadust (Bento & Dias, 2017). Vaadeldes, kuulates, kompides, nuusutades, tajudes ja tunnetades tekib lastel rohkem emotsioone, mis aitavad neil nähtut ja kogetut meelde jätta (Vihman, 2016) ning lastel tekivad uued mõtteseosed ning muljed mis omakorda toetavad ka nende mälu (Timoštšuk, 2017). Näiteks, kui lapsed vaatlevad puud, siis näevad nad värvi ja kuju, saavad nuusutada lehti ja õisi ning katsuda puukoort ja võimalusel isegi maitsta (pärnaõie tee, pihlamarjad jne) (Tõhk, 2010). Sama väidab ka Käis (2018), et ei piisa ainult vaatlemisest, lapsed saavad tõelise kogemuse, kui nad saavad õppides rakendada kõiki oma meeli.

Õuesõppel on palju positiivseid külgi, aga see ei tähenda seda, et rühmaruumides õppimine vähem tähtis oleks. Nagu kirjutab Tuuling (2013), et õues õppimine on samaväärne toas õppimisega. Õpetajad saavad ise otsustada, milliseid tegevusi on õppeprotsessis

eesmärgipärasem väljas läbi viia ja millised tegevused sobivad tuppa. Rühmaruum sobib ehedate kogemuste meenutamiseks ja õues õpitu analüüsimiseks (Timoštšuk, 2017). Samuti saavad lapsed pärast rühmaruumis loodusvaatlusi maalida või muul looval viisil kinnistada. Oluline on õppida vaheldumisi nii toas kui ka õues, lihtsalt õuekeskkond annab õppimiseks ja ehedateks kogemusteks rohkem võimalusi. Loodusuuringud põõsastikkudes, kooliaedades ja tiikide ääres võimaldavad lastele elamustel põhinevat õppimist rakendades kõiki meeli, mida ei saa teha rühmaruumides (Glantz, Grahn & Hedberg, 2007). Erinevad uurimused on ka näidanud, et lapsed ise eelistavad rohkem vabas looduses tegutseda, aega veeta ja uut infot koguda (Merewether, 2015; Wan & Zulkiflee, 2012). Loodus annab meile unikaalse keskkonna, mis on teistsugune võrreldes siseruumidega. See pakub ruumi ja vabadust ning võimalust proovida uusi asju, avastada ja eksperimenteerida ning olla lärmakas ilma teisi segamata (Richardson, 2014; Tovey, 2007).

Õuesõppe võimalused

Kõigeks selleks, et lapsed saaksid avastada ja eksperimenteerida, on täiskasvanutel vaja leida neile erinevaid võimalusi ning sobilik õpikeskkond. Nagu väidavad ka Männamaa ja Marats (2008), et kui lapsi juba varakult julgustada tegutsema, avaldab see tugevat mõju laste intellektuaalsele arengule, ehk siis õppimiseks on vaja pakkuda neile meeleliselt rikast keskkonda, mis oleks parasjagu nii stimuleeriv, positiivne kui ka julgustav. Sama meelt on ka White (2019), et lapsi peab ümbritsema keskkond, mis pakub vastupandamatuid võimalusi mängimiseks, avastamiseks, suhtlemiseks ja samuti ka ehedaid kogemusi ja otsest kontakti loodusega. Nii õpivad lapsed teineteisega suhtlema, looma sõprussidemeid, hoolima teistest elusolenditest ja ka keskkonnast, olema uudishimulikud ja kogema rõõmu. Selliseks õpikeskkonnaks, mis oleks meeleliselt stimuleeriv ja lapsi julgustav, sobib väga hästi lasteaia õueala või meid ümbritsev lähim park, kus õpetajad saavad koos lastega läbi erinevate tegevuste loodusega tutvust teha ning vaadelda ümbritsevat keskkonda.

Õpetajate ülesandeks jääb leida erinevaid viise, kuidas äratada lastes vaadeldava vastu huvi. Kui lastel tekib huvi, siis nad on võimelised suunama kogu oma tähelepanu antud objektile ning seda üksikasjalikult ja eesmärgipäraselt tundma õppima (Timoštšuk, 2017). Nagu kirjutab ka Tõhk (2010), et õu on just vaatluste, uurimuste ja erinevate eksperimentide läbiviimiseks parim paik. Katsete eesmärgiks on võimaldada lastel kogeda looduses erinevaid nähtusi ning

saada seeläbi uut teavet (Timoštšuk, 2017). Lisaks katsetele on õues võimalik läbi viia ka õppekäike. Õppekäigud on heaks meetodiks kodukoha loodusega tutvumiseks (Tõhk, 2010). Enamjaolt kasutatakse õppekäike mingite loodusobjektide või nähtuste vaatlemiseks (Timoštšuk, 2005), kuid samas võib õppekäik ka olla näiteks materjali kogumiseks, objektidega tutvumiseks või õpitu analüüsimiseks ning teooriaga seostamiseks (Vihman, 2016). Õppekäikudele vahelduseks on heaks õppimise võimaluseks ka igasugused looduses läbiviidavad mängud.

Ka Tõhk (2010) väidab, et just õu on laste jaoks parimaks mängumaaks. Õues saavad nad mängides tunda ennast vabalt ja vabaneda igasugu pingetest. Mäng stimuleerib neid, pakub neile rahulolu ja rõõmu, ning läbi mängu arenevad lapsed füüsiliselt, intellektuaalselt, emotsionaalselt ja ka sotsiaalselt (White, 2019). Erinevad mängud ja mängulised situatsioonid annavad just hea võimaluse õppetegevuse huvitavamaks muutmiseks (Tõhk, 2010). Samuti pakub mängimine lastele naudingut ning on laste kasvamise juures väga tähtsal kohal (Niilo & Kikas, 2008). Mäng on ka vahend, mille abil lisaks sotsiaalsetele oskustele arenevad ka kõik psüühilised protsessid, isiksuse omadused, taju ja fantaasia, mis on igasuguse loovmõtlemise aluseks (Niiberg & Linnas, 2007).

Sellepärast ongi mäng kõige olulisem tegevus, mida lapsed õues teha saavad ja kõige parem viis läbi mille õues õppida ning areneda. Ka Niiberg ja Linnas (2007) arvavad, et loodus on eelkoolieas lapsele kõige õpetlikumaks klassiruumiks, sest seal mõjuvad nende meelele sajad värvid, helid, lõhnad ja tegevused. Samuti pakub õuekeskkond küllaldaselt võimalusi lõimida erinevate mängude, vaatluste, katsete, õppekäikudega ja muude tegevustega õppeesmärke, alustades matemaatikast ning lõpetades kunstiliste tegevustega. Õpetajad peavad arvestama ainult sellega, mida nooremad on lapsed, seda vaheldusrikkamad ja mängulisemad peaksid olema laste jaoks tegevused (Tõhk, 2010).

Õuesõppe väikelastega

Ka sõimeealistele lastele on õuekeskkond õppimiseks igati sobilik, sest lisaks sellele, et loodus loob tingimused terve kehaga kogemiseks ja annab tööd kõigile meelele, pakub see ka lastele palju rõõmu nautimiseks, võimalusi liikumiseks ning looduse abil uute teadmiste omandamiseks (Tuuling, 2017). Just väikeste laste puhul tuleb õppimist läbi viia ehedas keskkonnas viibides, sest nii pannakse alus juba varakult laste arengule, kujundades lisaks ka toimetulekut edaspidises elus (Timoštšuk, 2017). Väikelapseas toimub väga kiire areng nii vaimselt kui füüsiliselt. Peale

selle, et lapsed õpivad selgeks kõnelemise, hakkab neil ka paranema liigutuste koordineerimine ning käte ja jalgade koostöö (Tuuling, 2017). Õu pakub selleks just sobilikku vaba ruumi, kus lapsed saavad loomuliku võimaluse jooksmiseks, keksimiseks, hüppamiseks ja kogu kehaga liikumiseks, harjutades seeläbi käte ja jalgade tegevust ja tasakaalu (Palm, 2005).

Sellepärast tuleb ka väikelaste aktiivsusele erilist tähelepanu pöörata. Kuna nad õpivad läbi mängimise ja tegutsemise, siis peab õpikeskkonnas olema lastele ka tagatud võimalused, et nad saaksid ise huvitavat kogeda ja uurida. Mida väiksemad on lapsed, seda rohkem läheb vaja huvi tekitamiseks tugevaid, silmatorkavaid stiimuleid, nagu näiteks ootamatuid eredavärvilisi esemeid ja helisid ning kõiki nende omadusi (Männamaa & Marats, 2008). Neid huvitab kõige rohkem see, mis on nende igapäevaeluga seotud ning see, mida nad ise näha ja uurida saavad (Männamaa & Marats, 2008; Timoštšuk, 2017). Kui lapsed näevad, et nad on võimelised liikuma edasi ja uusi teadmisi olemasolevatega seostama, tekib neil üha suurem huvi uute objektide uurimise ja teadmiste omandamise vastu (Tuuling, 2017). Ümbritseva avastamiseks peab meeli treenima, sest nii õpivad lapsed nägema vorme, värve, lõhnu ning sarnasusi ja erinevusi, ning seetõttu pole esialgu oluline teada kõikide objektide nimesid – täpsustusi soovivad lapsed hiljem (Brügge & Szczepanski, 2007). Oma meeli treenivad väikelapsed kõige paremini just ehedas looduskeskkonnas tegutsedes.

Õuesõppe on hea võimalus juba varakult viia lapsed kokku loodusliku maailmaga, pakkudes neile erilisi kogemusi ning otsest kokkupuudet meid ümbritsevaga (Tuuling, 2017). Väikelaste tegevused on lihtsad, neile pakub huvi ja arenemisvõimalusi nii erinevad uurimismängud vee ja liivaga kui ka voolimis tegevused muude looduslike materjalidega, mille kaudu neil on võimalus õppida tundma erinevaid materjale, nende kuju, suurust ja ka mustreid (Männamaa & Marats, 2008). Nagu kirjutab ka White (2019), et looduses mängimine ja tegutsemine on kõige olulisem väikelastel jaoks. Peale selle, et läbi mängu arenevad lapsed nii füüsiliselt, intellektuaalselt, emotsionaalselt kui ka sotsiaalselt, pakub õues tegutsemine lastele veel ka rahulolu ja rõõmu, ning see on parim viis õppimiseks ja ehedate kogemuste kogemiseks.

Ühtlasi pakub õuekeskkond ka laste jaoks, tuhandete võimalustega treeningplatsi, mis oma raskustega annab lastele nii võimalusi kivide ja kändude otsas ronimiseks ning hüpete harjutamiseks, mis omakorda treenib lapsi nii motoorselt kui ka füüsiliselt (Brügge & Karlsson, 2007). Sama arvab ka Richardson (2014), et õues saavad väiksed lapsed kasutada õppimiseks kogu oma keha, arendada oma jõudu, koordineerimist ning õppida üldiselt oma keha tunnetama.

Samuti on lastel võimalik arendada looduses ka oma peenmotoorikat, korjates kõiksugu loodusmaterjale (kivid, oksad, puulehed jne) (Palm, 2005). Erinevate looduslike materjalide korjamine ja muul viisil kasutamine arendab väikelastel leidlikust ning loovust ning pakub uusi ja huvitavaid kogemusi. Kui lapsed saavad ümbritsevat keskkonda avastada ja tähelepanelikult uurida, siis hakkavad nad mõistma ka seda, et looduses on kõigi nähtuste ja objektide vahel tihe ja kindel seos ning lapsed hakkavad nii loodusest aru saama, seda austama kui ka armastama (Tuuling, 2017).

Sama meelt on ka Glantz jt (2007), et kui lapsed saavad pidevalt ja aktiivselt loodusega kontaktis olla, siis see aitab kaasa ka hea suhte loomisele. Nagu tõid oma uurimuses Bento ja Dias (2017) välja selle, kuidas õpetajad kasutasid ära looduses ettearvamatuid õpetlikke olukordi, et julgustada lastes tekkinud huvi. Peale pikka vihma ilmusid välja lasteaia õuealale seened. Lapsed ilmutasid koheselt seente vastu huvi ja õpetajad otsustasid sellest võimalusest kinni haarata. Ühise vaatlemise käigus räägiti mürgiseente söömisega kaasnevatest ohtudest, anti lastele võimalus uurida seeni suurendusklaasidega ning oldi alati nende kõrval, et vastata tekkinud küsimustele. Looduslike elementide uurimine on oluline, sest see suunab laste tähelepanu looduse rikkuse ja mitmekesisusele ning uue avastamine aitab kaasa ka teadlikule õppimisele ning lastel hakkab arenema emotsionaalne side keskkonnaga (Bento & Dias, 2017).

Kuna on väga oluline õpetada lapsi loodust märkama, uurima, selle muutusi tähele panema ja muid seoseid mõistma (Tuuling, 2017), siis sõimeealiste puhul pakub selleks head võimalust igapäevane ja turvaline lasteaia õueala. Väikelapsed ei jaksa veel pikki retki kaugele metsa ette võtta ja nende tähelepanu kipub ka kiirelt hajuma, on ka Tuuling (2017) arvamusel, et tuttavas ümbruses on lastel kergem õpitule keskenduda. Turvalisus aitab lastele luua meelepärase keskkonna nii õppimiseks kui ka suhtlemiseks (Kivi & Sarapuu, 2005). Kui lasteaedadel on olemas õuealad, siis need on heaks võimaluseks tutvustada väikelastele kodukoha loodust, siduda erinevaid õppetegevusi õuesõppega ning lasta lastel avastada ning uurida värskes õhus ümbritsevat keskkonda. Õuealad pakuvad lastele võimalust jälgida ilmastikunähtusi (eri aastaagadel), taimede kasvamist ja arenemist ning ka erinevate liikide kooselu (Timoštšuk, 2017). Kuna õuealad kogu aeg ei muutu, siis annab see suurepärase võimaluse lastele korraldada kordusvaatlusi, kus lapsed saavad võrrelda ühel momendil nähtut varasemate vaatluste tähelepanekutega (Kivi & Sarapuu, 2005), mis pakub väga mitmekesist elutegevuse jälgimist ning erinevate teadmiste omandamist (Timoštšuk, 2017).

Kõikidel lastel on õigus kogeda ja nautida õues olemist. Väikelapsed kasvavad esimestel eluaastatel jõudsalt, ning nende mõistus ja keha areneb paremini kui neil on tagatud vaba juurdepääs stimuleerivale õuekeskkonnale, kus nad saavadki õppida läbi mängu ja kogemise (Richardson, 2014). Kui õpetajad oskaks ära kasutada kõike õpetlikku, mida loodus meile pakub, siis see annaks suurepärased võimalused juba varakult laste mitmekülgsele arendamisele. Sama arvab ka Richardson (2014), et entusiastlikud ja vastavate teadmistega varustatud täiskasvanud on väga olulised selleks, et pakkuda lastele õppimiseks kõiki looduse võimalusi.

Õuesõppe vähese kasutamise põhjused

Vaatamata sellele, et leidub uurimusi, mis kinnitavad, et õpetajad peavad õuesõpet oluliseks (Tuuling, *et al.*, 2018) ja kirjandust, mis kinnitab õuesõppe positiivsust väikelaste arengule, ei kasutata õuesõpet tänapäeval siiski kõik õpetajad. Näiteks töid Kos ja Jerman (2013) oma uurimuses välja, et Sloveenia lapsed (vanuses 1-6 aastat) veedavad liiga vähe aega õues. Kõigest 23% soojematel kuudel ja 13% külmematel kuudel, sellest siis 3 h nädalas soojal ajal ja 1,5 h külmemal ajal. Tulemustes tuli välja, et nii õpetajad kui ka lapsevanemad arvasid, et see on vähe ning lapsed võiksid rohkem aega kulutada õues mängimisele ja õppimisele. Samuti leidsid Tuuling jt (2018) oma Eestis läbi viidud uurimuses, kus küsitleti 490 lasteaiaõpetajat, et alla poolte õpetajate ei kasuta igapäevaselt oma õppetöös õuesõpet ning seda erinevatel põhjustel.

Mitmetes uurimustes esinevad sarnased faktorid, mida õpetajad ise peavad õuesõppe läbiviimisel takistusteks. Näiteks tõi Ernst (2013) oma uurimuses välja, et üks peamisi põhjuseid, mida Minnesota (USA) lasteaia õpetajad mainisid, on looduslike alade puudumine. Lasteaiad küll asuvad roheluse keskel, aga õpetajad leidsid, et need alad, kus õuesõpet läbi viia, jäid õppeasutusest liiga kaugale. Samuti nimetati ka veel õuesõppe rakendamiseks vajaliku vaba aja puudust. Sama leidsid enda uurimuses ka Kos ja Jerman (2013), et kuna lasteaiaid on loodusaladest liiga kaugel, siis on laste sinna toimetamine liiga aja kulukas, eriti väiksemate laste puhul. Õpetajad märkisid probleemiks ka täiskasvanute vähesuse laste arvu kohta (Davies & Hamilton, 2018; Ernst, 2013; Kos & Jerman, 2013; Tuuling *et al.*, 2018;).

Kuna õpetajate kohustus on lasteaias tagada laste turvalisus, siis nimetati ka erinevaid riske, millepärast ei soovita väga õppetööd õuesõppega siduda. Paljud õpetajad leidsid, et õuealalt välja minnes muutub ümbruskond laste jaoks ohtlikumas. Tänavatel liiklevad erinevad masinad ning samuti võivad lapsed ohustada hulkuvad koerad (Kos & Jerman, 2013; Tuuling *et*

al., 2018). Ühtlasi ei taha õpetajad ka laste tervist halva ilmaga kahjustada. Arvukalt mainiti ära erinevaid segavaid ilmastikuolusid nagu vihm ja külm ilm (Davies & Hamilton, 2018).

Mõningad õpetajad arvavad, et eriti väikeste laste puhul on see segavaks põhjuseks, kuna riietumine võtab liiga kaua aega (Tuuling *et al.*, 2018). Kos ja Jerman (2013) uurimuses mainiti lisaks riskidele ja ilmastikule ka veel lasteaia päevakava ja õppekava. Õpetajad leidsid, et päevakavad takistavad õuesõppe läbiviimist. Kuna lastel on kellaajaliselt ette nähtud hommiku- ja lõunasöök, siis arvati, et neil ei ole aega seal vahepeal lastele õuesõppe tegevusi korraldada. Samuti märkisid nad ka seda, et kui lapsed veedavad liiga palju aega õues, siis jäävad õpetajatel õppekavas ette antud eesmärgid täitmata. See omakorda tõestab seda, et mitmed uurimuses osalenud õpetajad ei pea õuesõpet õpetlikuks ja ei näe selles integreerimis võimalusi õppetegevusse (Kos & Jerman, 2013).

Tuulingu jt (2018) uurimuses tõid ka mõned õpetajad välja õuesõppe takistustena isikliku motivatsiooni puuduse. Samuti Davies ja Hamiltoni (2018) Põhja-Walesis läbiviidud uurimuses, kus küsitleti 37 lasteaia õpetajat, tõid pedagoogid välja veel puuduvad teadmised õuesõppe rakendamiseks. Küsitluses osalenud õpetajatest olid küll enamus saanud erinevaid õuesõppe alaseid koolitusi, kuid siiski ei pidanud nad neid piisavateks. Sarnased tulemused olid ka McClintic ja Petty (2015) uurimuses, kus tuli õpetajate küsitlemise käigus välja, et õpetajatel puuduvad teadmised õuesõppe hüvedest, sest õpetajad pidasid ikkagi rühmaruumi õppimiseks ja õueala lihtsalt vabamängu kohaks. Lisaks leidsid oma uurimuses veel Tuuling jt (2018), et paljud õpetajad ei korralda just väikelastele (alla kolmeaastastele) õuesõpet, kuna peavad seda liiga keeruliseks. Nad leidsid, et õues ning õuealal on palju segavaid faktoreid, ning kuna väikelastel hajub tähelepanu kiirelt, siis ei saa õpetajad edukalt õppetööd läbi viia. Aga siin tekib siis küsimus, et kuidas väikelapsi loodusega lähendada ning kuidas neile seda tutvustada? Hoolimata kõikidest välja toodud riskidest ja hirmudest peaksid õpetajad siiski oma tööd õuesõppega siduma.

Nagu eelpool kirjutatud, siis õuesõppel on palju häid omadusi, mis aitavad õppetööd rikastada ning põnevamaks muuta, samuti arendada lapsi läbi mänguliste ja huvitavate tegevuste ning sama aegselt tutvustada neile kodukoha loodust, kujundada keskkonnasõbralikke harjumusi ja panna lapsi loodust armastama ning austama.

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Antud töö sissejuhatus annab ülevaate õuesõppe olemusest ning looduse positiivsest mõjust ja võimalustest laste mitmekülgsele arendamisele. Nii mõneski uurimuses selgus, et mõned õpetajad ei pea õuesõpet oluliseks ega kasuta seda igapäevaselt oma töös, aga samas tuli ka välja, et paljud õpetajad hindavad õuesõppe võimalusi ning kasutavad neid tihti ka lastega (Tuuling *et al.*, 2018). Töö autorile teada olevalt ei ole varasemalt uuritud, kui palju ja kas Põlvamaa lasteaia sõimerühma õpetajad oma õppetöös õuesõpet kasutavad. Sellest tulenevalt on töö uurimisprobleemiks välja selgitada, kuidas viiakse õuesõpet läbi Põlvamaa sõimerühmades, kui oluliseks sõimerühma õpetajad seda peavad ning kui tihti nad kasutavad õuesõpet oma töös. Uurimisprobleemist lähtuvalt on bakalaureusetöö eesmärgiks soov teada saada, mida Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppest arvavad, milliseid tegevusi nad õues kasutavad ning millised tegurid mõjutavad neid õuesõppe läbiviimisel. Lähtuvalt töö eesmärgist püstitati töös neli uurimisküsimust:

1. Mida arvavad Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppe kasutamisest väikelastega ja kui oluliseks nad seda peavad?
2. Kui sageli kasutavad Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõpet oma õppetöös?
3. Milliseid tegevusi kasutavad sõimerühma õpetajad õuesõppe läbiviimisel?
4. Millised tegurid soodustavad või takistavad õpetajatel õuesõppe kasutamist?

Metoodika

Antud bakalaureusetöös uuritakse õpetajate arvamusi õuesõppest ning milliseid tegevusi nad väikelastega õues rakendavad. Töö eesmärgist ning uurimisküsimustest lähtuvalt on uurimistöö meetodiks valitud kvalitatiivne uurimismeetod, mis aitab uurijal mõista väikese arvu uuritavate inimeste kogemusi ja arusaami ning nende maailmavaadet (Laherand, 2008). Uurimuse käigus valiti andmekogumismeetodiks poolstruktureeritud intervjuud.

Valim

Uuringus osales uuritavate valiku kriteeriumist lähtuvalt (Põlvamaal töötavad sõimerühma õpetajad) üheksa õpetajat. Valimi koostamisel kasutati mugavusvalimi meetodi, kus lähtuti lihtsa kättesaadavuse või uuritavate koostöövalmiduse põhimõttest (Õunapuu, 2014). Uuritavate

leidmiseks saadeti kõikidesse Põlvamaa lasteaedadesse e-kiri, milles selgitati uuringu eesmärki ja paluti leida sõimerühma õpetajatel aega intervjuu läbiviimiseks. Uurimusest osavõtmise oli vabatahtlik ja nii osutuski lõpuks väljavalituks üheksa sõimerühma õpetajat, kes olid nõus intervjuus osalema (tabel 1). Küsitletud õpetajate keskmine vanus oli 42 aastat ja tööstaaž oli vahemikus 5 - 50 aastat. Neli õpetajat töötavad maapiirkonna lasteaias ja viis õpetajat töötavad linnalasteaias. Õpetajate konfidentsiaalsuse tagamiseks on nimed asendatud pseudonüümidega.

Tabel 1. Uuringus osalejate taustaandmed.

Pseudonüüm	Õpetaja vanus	Tööstaaž	Lasteaia asukoht
Õpetaja 1	35	9 aastat	linnapiirkond
Õpetaja 2	37	5 aastat	maapiirkond
Õpetaja 3	43	5 aastat	maapiirkond
Õpetaja 4	29	5 aastat	linnapiirkond
Õpetaja 5	70	50 aastat	linnapiirkond
Õpetaja 6	38	8 aastat	maapiirkond
Õpetaja 7	57	38 aastat	linnapiirkond
Õpetaja 8	38	5 aastat	linnapiirkond
Õpetaja 9	29	9 aastat	maapiirkond

Andmekogumismeetod

Uurimustöö andmekogumismeetodiks kasutati poolstruktureeritud intervjuud ning vastuste salvestamiseks kasutati diktofoni. Poolstruktureeritud intervjuu näeb ette, et küsimused uuritavatele on ette valmistatud vaid intervjuu alustamiseks. Küsimuste järjekorda võib intervjuu käigus muuta ning samuti on intervjuueerijal vabadus intervjuu käigus lisada uusi küsimusi (Õunapuu, 2014). Selline paindlik lähenemine on antud uurimistöö jaoks kõige sobilikum, kuna bakalaureusetöö eesmärgist lähtuvalt sooviti teada saada mida Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppest arvavad, milliseid tegevusi nad õues kasutavad ning millised tegurid mõjutavad neid õuesõppe läbiviimisel. Käesoleva uurimistöö intervjuu küsimused on vormistatud lähtuvalt töö teoreetilisest osast. Uurimistöö intervjuu kava koos küsimustega on esitatud lisas 1.

Intervjuu kava jagunes viieks osaks. Esimeses osas küsiti intervjuueeritavatelt sissejuhatavaid küsimusi. Teises osas sooviti küsimustega teada saada õpetajate arvamust õuesõppe kohta ning kas ja kui sageli õpetajad õuesõpet sõimerühmades rakendavad. Kolmanda osa küsimustega uuriti õpetajatelt, milliseid tegevusi nemad õuesõppes väikelastega läbi viivad. Neljanda osa küsimustega sooviti teada saada, millised tegurid õpetajate arvates soodustavad või

takistavad neil õuesõppe rakendamist sõimerühmas. Ning lõpetuseks viiendas osas anti intervjuueeritavatele võimalus omalt poolt midagi täiendavat lisada või täpsustada.

Valiidsuse tagamiseks kaasas töö autor eksperdi, kelle on pedagoogikaharidus. Eksperdile anti intervjuu küsimustik üle vaatamiseks, et olla kindel küsimuste ühtses arusaamises. Ekspert aitas sõnastada mõned küsimused ümber, et mõte oleks kõigile paremini mõistetav. Prooviuuring viidi aga läbi õpetajaga, kes vastas valimi kriteeriumile (Põlvamaal töötav sõimerühma õpetaja). Prooviuuringu käigus sooviti teada saada, kas töö autori poolt koostatud intervjuu küsimused on teistele intervjuueeritavatele arusaadavad ja mis vajab muutmist või täiendamist. Prooviintervjuu käigus selgus, et välja töötatud küsimustega on võimalik saada vastuseid antud töö uurimisküsimustele.

Kokku viidi läbi üheksa intervjuud, mis toimusid ajavahemikus 30.04.2020 – 10.05.2020. Kuna sel hetkel oli Eesti Vabariigis kehtestatud eriolukord, siis neli õpetajat soovisid läbi viia Skype vestluse, mis ka salvestati. Selline lähenemine andis intervjuueeritavatele võimaluse valida endale kõige sobivam aeg vestlemiseks. Ülejäänud õpetajatega korraldati neile sobival ajal kokkusaamine koolieelses lasteasutuses. Eetika põhimõtteid silmas pidades (Leppik *et al.*, 2014) enne intervjuude alustamist küsis intervjuueerija õpetajatelt luba intervjuude salvestamiseks ning andis veelkord kiire ülevaate uurimuse eesmärgist ja kuidas intervjuueeritavate vastuseid kasutatakse. Samuti tuletas intervjuueerija õpetajatele meelde, et neile tagatakse uurimuses anonüümsus ning nende nimed asendatakse töös pseudonüümidega. Intervjuude pikkused jäid ümardatult 30-50 minuti vahele.

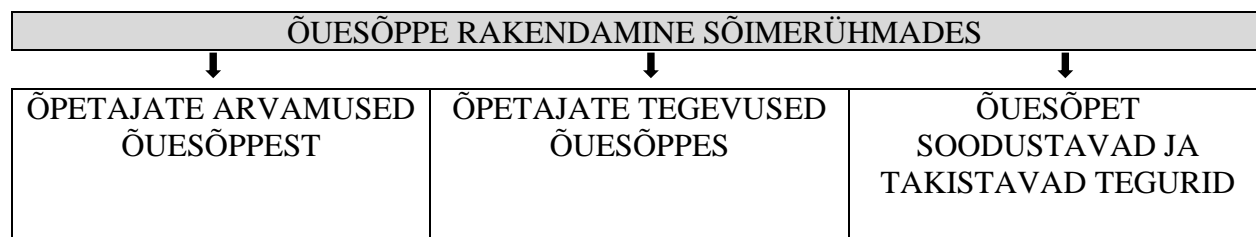
Andmeanalüüs

Kogutud andmete analüüsimiseks valiti kvalitatiivne induktiivne sisuanalüüs. Induktiivse lähenemisega andmeanalüüs annab võimaluse uurimuses osalejate maailmavaateid mõista ja nende tõlgendusi uurida (Kalmus, Masso & Linno, 2015). Pärast intervjuude läbiviimist transkribeeriti kõik läbiviidud vestlused. Transkribeerimine tähendab salvestatud jutu muutmist kirjalikuks tekstiks (Laherand, 2008). Töö autor kasutas intervjuude transkribeerimisel *Windows media player* programmi, mis andis võimaluse salvestatud intervjuusid korduvalt uuesti kuulata ning vajadusel seisma panna, et samaaegselt kõik jutt sõnasõnaliselt kirja panna.

Pärast transkribeerimist alustas uurija saadud tulemuste kodeerimisega. Nagu kirjutab ka Laherand (2008), on kvalitatiivne sisuanalüüs meetod, kus uuringud keskenduvad teksti sisule

või tähendusele ning kus samasuguse tähendusega tekstiosad koondatakse kategooriateks. Kuna intervjuu transkriptsioonid tehti *Wordi* keskkonnas, siis määras ka uurija seal samasuguse tähendusega tekstiosadele, peale mitmekordset läbilugemist, koodid ehk nimetused.

Tähendusrikkad nimetused määrati töö uurimisküsimustest lähtuvalt. Koodid määrati uurija jaoks olulistele sõnadele, lausetele või koguni tekstilõikudele. Edasiseks andmetöötluks kopeeriti määratud koodid töötlemiseks ning võrdlemiseks *Excel* programmi. Sarnaste tähendustega koodid koondati omavahel, mille tulemusena tekkisid kategooriad (joonis 1).

Joonis 1. Peakategooriate jagunemine.

Tulemused

Andmeanalüüsi tulemusena moodustus välja kolm peakategooriat. Edaspidised tulemused esitataksegi peakategooriate kaupa, mis omakorda jaotuvad veel alakategooriateks. Tulemuste näitlikustamiseks on kasutatud tsitaate intervjuudest. Iga tsitaadi taha on märgitud ka intervjuueeritava pseudonüüm anonüümsuse tagamiseks. Teksti paremaks lugemiseks ning mõistmiseks on välja toodud tsitaadid kirjutatud kaldkirjas ning välja jäetud osad on tähistatud /.../ märgisega.

Õpetajate arvamused õuesõppest

Esimeseks peakategooriaks kujunes välja õpetajate arvamused õuesõppest. Omakorda jagunes see peakategooria veel kolmeks alakategooriaks: õuesõppe olulisus; õuesõppe rakendatavus; õuesõppe läbiviimise keskkond.

Tulemustest selgus, et kõik küsitletud õpetajad on teadlikud õuesõppest ning oskavad ka seda oma sõnadega lahti mõtestada. Peaaegu kõik õpetajad on samal arvamusel ja leiavad, et õuesõpe on õppetöö üheks osaks, mis võimaldab tegevuste läbiviimist õuekeskkonnas.

Õuesõpe tähendab minu jaoks õppetegevust õues mida saabki läbi viia looduses ja õppevahenditeks on loodusest leitavad materjalid ja ümbritsev loodus ka. Õpetaja 2

Õuesõpe annab õpetajatele võimaluse käsitleda erinevaid teemasid loovamalt. Õpetaja 1

Õuesõpe on minu jaoks õppetöö rühmaruumist välja viimine. Et saaks õppida lastega ehedas keskkonnas ning kogeda just reaalseid kogemusi. Leian, et see on põnev nii mulle kui ka lastele. Õpetaja 4

Õpetajate vastustest selgus ka, et õpetajad peavad õuesõpet oma töös väga oluliseks. Õues viibimine ja seal tegutsemine aitab lastele loodust tutvustada ning läbi erinevate mängude ja tegevuste uusi teadmisi õpetada. Samuti peavad nad oluliseks, et lapsed saaksid ise õues kogeda ning kõiki oma meeli kasutada. Ainult üks õpetaja mainis, et kõik tegevused on sõimerühmas tema jaoks olulised, õuesõpe pole kuidagi erilisem.

Mina pean õuesõpet sõimerühmas ikka piisavalt oluliseks, sest lapsed peaksid tundma looduskeskonda juba väikesest peale. Looduses olles ju lapsed õpivad märkama loodust ja elutegevust seal./.../ Looduses nad õpivad just ju kiiremini ja põhjalikumalt tundma taimi ja putukaid ja loomi. Õpetaja 3

See on oluline, sest laps omastab teadmisi palju paremini vahetu kogemise kaudu. Pildi pealt õunapuud vaadata on hoopis midagi muud kui õues seista õunapuu all ja seda katsuda ning näha. Õpetaja 6

Kõik tegevused kus laps õpib ja ennast arendab on olulised, ei väida nüüd, et õuesõpe oleks kuidagi erilisem. Kindlasti on õuesõpe üks vorme mida saab kasutada ja mille kaudu areneb laps just tunnetamise ja proovimise pool. Õpetaja 9

Samuti rääkisid intervjuueeritavad, miks nad hea meelega just õuesõpet oma töös kasutavad. Peale selle, et nende arvates lapsed õpivad õues ise kogedes paremini, mainisid kaks õpetajat ka veel seda, et õues õppimine pakub lastele rõõmu, mis on nende jaoks väga tähtis. Tulemustest tuli välja ka see, et õpetajatele meeldib lastega rühmas õpitut õues erinevate tegevustega korrata. Ainult üks õpetaja mainis, et tema ei kasuta väga õuesõpet oma õppetöös.

Sõimerühmas õigustab minu jaoks mõte – mida erinevamad viisid õpitu kordamiseks ja seoste loomiseks, seda paremini jäävad lastele omandatud oskused ja teadmised meelde. Õpetaja 1

Väikesed lapsed just tahavad väga palju ka liikuda, nemad ei püsi väga pikalt ühe koha peal. /.../ see on nende jaoks lõbusam, seda on isegi lastest näha kuidas neil õues tegutsedes on naeratused näol ja sära silmades. Õpetaja 4

Mina õuesõppe tegevusi ei vii väga tihti sõimerühmas läbi, rohkem kasutan neid tegevusi sügisel ja kevadel kui õues viibimist on nagunii rohkem ja loodus annab ka selleks võimalusi rohkem. Õpetaja 9

Õpetajate vastustest selgus ka, et õuesõpet viiakse läbi erinevates keskkondades. On tegevusi, kus õpetajad eelistavad lastega tegutseda õuealal, kuid samas on ka olukordi, kus õpetajad leiavad, et õuesõpet on parem läbi viia väljaspool lasteaeda. Mõned õpetajad peavad õueala laste jaoks turvalisemaks ning kodusemaks, aga samas lasteaia juurest eemale minnes on teistsuguseid õppimisvõimalusi ning teised rühmad ei sega õppetööd.

Väljaspool lasteaia õueala on võimalusi erinevaid, mets ja linn. Samas õuealal on võimalik kasutada erinevaid abivahendeid. Õpetaja 1

Mulle meeldib olla lasteaia eemal, kuna õuealal on ka teised rühmad. Õpetaja 6

Oleneb kõik planeeritud teemast. Näiteks kui teemaks on buss. Siis kuna oleme bussijaama kõrval, siis kindlasti planeerime õuesõppesse ka jalutuskäigu bussijaama. /.../ Kui on liikluse teema, siis jalutame tänavatel ja uurime möödasõitvaid sõidukeid. Õpetaja 7

Sõimeealistega on minu arust raskem käia väljaspool lasteaeda sest, et lapsi on nimekirjas 16 ja laste päralt on ainult 2 täiskasvanut. Aga õnneks on meil lasteaial mitmekülgne õueala. Õpetaja 8

Õpetajate tegevused õuesõppes

Teiseks peakategooriaks kujunes välja õpetajate tegevused õuesõppes. Lähtuvalt õpetaja vastustest moodustus selle peakategooria alla kolm alakategooriat: looduse tutvustamine väikelastele; õuesõppe planeerimine; erinevad õuesõppe tegevused.

Oma töös püüavad õpetajad lastele pakkuda erinevaid ning mitmekesiseid tegevusi looduses. Lapsed viiakse loodusega kontakti läbi jalutuskäikude linnaroheluses või metsapargis ning lastele pakutakse erinevaid võimalusi kasutamaks looduslike materjale, et nad saaksid luua loodusega kontakti ja kogeda võimalikult ehedaid kogemusi, läbi mille õppida.

Mina omaltpoolt püüan lastele pakkuda mitmekesiseid tegevusi õues, siduda erinevaid tegevusi õuetevustega ja korrata rühmas omandatud teadmisi kasutades õues leiduvaid vahendeid. Näiteks looduslikke vahendeid. Õpetaja 1

Looduse vastu huvi tekitamiseks on hea võimalus panna koos lastega midagi kasvama. Lapsed saavad siis jälgida taime arengut. Õpivad taimede eest nii hoolitsema ja saavad teada, mida taimedel eluks vaja on. Õpetaja 3

Meie jaoks on looduse tutvustamine igapäeva tegevus. Meil üks osa juba hommikuringidest on ilmavaatlus. Milline ilm meil täna on? /.../ see looduse tutvustamine toimub meil ka juba läbi akna. Õpetaja 5

Ma toetan sõimerühma last loodusega tutvumisel nii, et kui ta nt midagi maast üles võtab, ütlen mis see on. Pidevalt kasutan sõnu ja lauseid selle kohta, mida lapsed õues näevad. Õpetaja 8

Tulemustest selgus, et õpetajad planeerivad ka oma õppetöös eesmärgistatud õuesõppe tegevusi. Keskmiselt kord nädalas planeeritakse õuesõpet lähtuvalt nädalateemast või kuu eesmärkidest, mis kajastub ka õpetajate tööplaanides. Muul ajal kasutavad õpetajad looduses erinevaid õppimisvõimalusi juhuslikult ning lähtuvalt hetkeolukorrast.

Eks eesmärgiliselt suuremat rõhku õuesõppele paneme ühel päeval nädalas, kui saame liikuda õuealalt välja. Õpetaja 1

Hetkel viime me õuesõpet läbi planeeritult kevadel, suvel ja sügisel umbes 1-3 korda kuus, muidugi käime õues ka mänguplatsil mängimas. Talvisel ja külmal ajal käime õues lihtsalt mänguplatsil mängimas ja kui lund on siis mäel kelgutamas. Õpetaja 2

Üldjuhul proovime kord nädalas ikka läbi viia eesmärgistatud tegevusi õues. Enamjaolt on see nädalaplaanis siis välja toodud ja nädalateemaga seostatud. Näiteks kui me räägime lastega puudest või lilledest, siis õuesõppe päeval lähme neid ka vaatlema ja uurima. Õpetaja 4

2-3 tegevust nädalas. Ilusate ilmade korral toimub liikumistegevus ka õues. Jalutamas käies kordame ikka värve, numbreid, luuletusi ja laule. Õpetaja 6

Vastustest selgus, et õpetajad teevad väikeste lastega sõimerühmades erinevaid õppetegevusi. Suur rõhk on pandud vaatlemisele, kuid sama oluliseks peetakse ka õppekäike ning liikumistegevusi, uurimist, katsetamist ja igasuguste loodusmaterjalide korjamist.

Meie käime lastega palju õppekäikudel maja lähedal asuvas metsas. /.../ Õues liikudes tutvuvad lapsed juba erinevate maastikutüüpidega. /.../ Vaatleme palju puid metsas ja ka metsa alust taimestikku. Sügisel on hea tutvuda ka metsas kasvavate seentega ja marjadega. Õpetaja 3

Enamjaolt nii väikestega me vaatleme. Vahel harva oleme ka läbi viinud mõne kergema katse. Samuti kasutame me palju looduslikke vahendeid just loendamise õppimiseks, võrdlemiseks jne. Õpetaja 4

Putukate vaatlemisel kasutame me tihti luupi. Kriite kasutame ka, näiteks et joonistada kividele. Looduslikke vahendeid korjame, näiteks erinevat värvi lehed, erineva suurusega kähkid, kivid jne. Õpetaja 6

Oma töös kasutame palju loodusliku materjali./.../ Sügisel toimuvad meil looduses õppemängud, otsimismängud või pallimängud. Oleme teinud ka takistuste rada, liikumismänge jne. /.../ Kevadel käime lühimatkaudel linnastaadionile või metsa. Õpetaja 7

Õuesõpet soodustavad ja takistavad tegurid

Kolmandaks peakategooriaks kujunes õuesõpet soodustavad ja takistavad tegurid. Selle peakategooria alla moodustus kolm alakategooriat: soodustavad tegurid; raskused ja takistused; vajalikud tegurid toetamaks õuesõpet.

Vastused näitavad selgelt, et õpetajad suhtuvad õuesõppesse positiivselt, arvavad, et selline õppimise meetod on vajalik ka sõimerühmas ning kasutavad õuesõpet vähemalt kord nädalas ka enda õppetöös. Kuid siiski tuli tulemustest välja see, et õpetajate arvates leidub erinevaid raskusi, mis takistab nende jaoks õuesõppe rakendamist sõimerühmades tihedamini. Õpetajad tõid välja halva ilma, kogemuste ja materjalide puudumise, laste harjumise aja lasteaia ja vastava riistatuse puudumise.

Kõige nooremate sõimelastega kulub esimesel poolaastal palju aega laste kohanemisele ja sellel ajal on üldse keeruline planeeritud õuesõpet teha. Õpetaja 1

Kindlasti takistab halb ilm, lastel hakkab kiirelt külm ja paksude riidetega on neil ka ebamugav. Samuti mõnel lapsel üldse puudub ilmastiku kindel riistus. Õpetaja 2

Minu jaoks on puudu ka koolitustest või kogemustest, et õuesõppega tegeleda sõimerühmas. Enamus koolitusi ja ka vastavat kirjandust räägib minu arvates õuesõppest suuremate lastega. Õpetaja 3

Tänapäeval on lastel õueriided ja kojumineku riided samad ja kui need määduvad, siis vanemad pahandavad. Õpetaja 6

Vaatamata takistustele, mida õpetajad välja tõid, mainiti ka erinevaid tegureid, mis soodustab õpetajatel õuesõppe läbiviimist. Enim mainitud soodustavaks teguriks toodi ilusat ilma, mis kutsub õpetajaid õue tegutsema. Samuti mainiti ära nii juhtkonna kui ka vanemate poolne toetus õuesõppe läbiviimisel. Maapiirkonnas töötavad õpetajad tõid soodustavaks teguriks ka lasteaia asukoha.

Kevadel, kui ilmad juba soojemad, siis viime läbi rohkem tegevusi õues. Õpetaja 1

Maalähedane ümbrus lasteaias soodustab ka. Saab liikuda lähedal olevas pargis, ei pea kasutama transporti, et kuhugi loodusesse jõuda. Õpetaja 2

Laste huvi ja motiveeritus õppida, see ka aitab kaasa õuesõppe läbiviimisel. Õpetaja 5

Toetav tegur on ka see, et juhtkond on andnud meile n-ö vabad käed õuesõppele. Lapsed on väga huvitatud õues tegutsemisest. Õpetaja 6

Tulemustest selgus ka see, et õpetajad sooviksid saada rohkem abistavaid õppematerjale ja lisa koolitusi, et nad oskaksid paremini õuesõpet sõimerühmas läbi viia ja leiaksid rohkem ideid. Ning samuti mainisid õpetajad, et õuealad võiksid olla natuke paremini sisustatud õuesõppe läbiviimiseks.

On olemas materjale aiariühma õuesõppetegevusteks, kuid minul puudub kokkupuude sõimerühmale suunatud õuesõppe materjalidega. Õpetaja 1

Vaja oleks kindlasti teemakohast koolitust, et oleks rohkem ideid ja motivatsiooni. Õpetaja 2

Kahe õpetaja vastustest tuli välja, et nemad peale vahendite ei tunne millestki puudust ning saavad ise oma kogemustest lähtuvalt õuesõppe läbiviimisega hakkama.

Vahendeid võib-olla võiks rohkem olla, aga materjalidest mina puudust ei tunne. Ma olen niipalju õuesõppe tegevusi ise koostanud. Mul niipalju mappe. Õuesõppes saab kõike teha. Õpetaja 5

Koolitusi ei ole minu kogemuste juures vaja, sest planeerin õuetegevusi pidevalt. Õpetaja 7

Arutelu

Bakalaureuse töö eesmärgiks oli soov teada saada, mida Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppest arvavad, milliseid tegevusi nad õues kasutavad ning millised tegurid mõjutavad neid õuesõppe läbiviimisel. Eesmärgi täitmiseks püstitati neli uurimisküsimust ning tulemuste saamiseks viidi läbi üheksa intervjuud Põlvamaa sõimerühma õpetajaga. Uurimistulemusi ei saa üldistada ning need kehtivad ainult uurimuses osalenud üheksa õpetaja puhul.

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada, mida Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppe kasutamisest väikelastega arvavad ja kui oluliseks nad seda peavad. Lasteaiaõpetajate vastustest küsimusele, mida tähendab õuesõpe nende jaoks toodi välja erinevaid selgitusi. Kõige rohkem mainiti, et õuesõpe on õppetegevuste läbiviimine õues ja vahenditeks on enamasti looduslikud materjalid. Sarnase tulemuse sai oma uurimuses ka Kolberg (2019), kus vastanud õpetajate vastustest tuli välja, et õpetajad peavad õuesõppeks erinevate tegevuste läbiviimist õues. Samamoodi kirjeldavad ka Kharod ja Arreguín-Anderson (2015) enda uurimuses õuesõpet, kus õppe- ja kasvatustegevused on kohandatud just õuekeskkonnale ning lapsed saavad läbi erinevate meelte uusi teadmisi omandada.

Läbi erinevate meelte õppimist hindavad ka antud uurimuses osalenud õpetajad. Nad leiavad, et selline õppimise viis on väikelastele eriti oluline, sest nii saavad lapsed ise vahetu kogemise kaudu uusi teadmisi omandada, ning uus info on ka lastele arusaadavam ja põhjalikum. Nagu tõid ka Brügge ja Szczepanski (2007) välja, et just avastamise ja meelelise õppimise teel saadud teadmised on lastel aktiivsemad. Õpetajad peavad õuesõpet oma õppetöös oluliseks, sest nii on neil võimalus tutvustada sõimelastele loodust ning teha ka õppetegevusi nende jaoks põnevamaks. Ainult üks õpetaja vastas, et ei pea õuesõpet oma töös sõimelastega oluliseks. Tuuling jt (2018) leidsid Eestis läbiviidud uurimuses, et küsitletud 490 õpetajast üle poolte peavad õuesõpet oluliseks ning kasutavad seda regulaarselt ka oma igapäevatöös.

Lisaks õuesõppele, peavad õpetajad ka õues olemist ja niisama tegutsemist oluliseks. Kuna lapsed veedavad suurema osa ajast nädalas lasteaias, siis leiavad õpetajad, et on tähtis pakkuda lastele võimalikult palju võimalusi õues viibimiseks, et nad saaksid lihtsalt mängida ja loodust nautida. Sama arvab ka Palm (2005), et õu on just sobilik paik, mis pakub lastele loomuliku võimaluse jooksmiseks, keksimiseks, hüppamiseks ja kogu kehaga liikumiseks, harjutades käte ja jalgade tegevust, tasakaalu ja koordinatsiooni. Samuti tuli uurimuses välja, et õpetajad peavad oluliseks ka seda, et õuesõpe ning õues viibimine teeb lapsed rõõmsaks. Ka White (2019) leiab, et õues tegutsemine ja mängimine pakub lastele rahulolu ja rõõmu. Tähtis ongi, et laps saaks õppimise käigus positiivseid emotsioone, sest vastumeelne või igav tegevus ei köida ei lapsi ega ka täiskasvanut (Tõhk, 2010).

Teise uurimisküsimusega sooviti välja selgitada, kui sageli kasutavad Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõpet oma õppetöös. Kõik vastanud õpetajad mainisid, et kasutavad õuesõpet oma töös. Üks õpetaja tõi välja, et kasutab õuesõpet sõimerühmas 2-3 korda nädalas, olenevalt ilmast. Üks vastanutest mainis, et kasutab õuesõpet 1-3 korda kuus. Üks vastanutest tõi välja, et ei kasuta väga tihti õuesõpet oma lastega, kuna ei pea õuesõpet kõige olulisemaks, mille järgi oma tegevusi planeerida. Ülejäänud õpetajad mainisid ühtselt, et kasutavad planeeritud õuesõpet oma töös vähemalt korra nädalas. Tuuling (2017) kinnitab, et õuesõpe on hea võimalus juba varakult viia lapsed kokku loodusliku maailmaga, pakkudes neile erilisi kogemusi ning otsest kokkupuudet meid ümbritseva keskkonnaga. Uurimuses osalenud õpetajad väidavad, et peavad õuesõpet oluliseks ning hindavad õues õppimise hüvesid, kuid siiski kasutavad sõimerühmades planeeritud õuesõppe tegevusi keskmiselt ainult kord nädalas.

Vaatamata sellele, et õpetajad ainult korra nädalas õuesõppe tegevusi planeerivad, käivad nad igapäevaselt lastega õues. Kui ilmad on ilusad, siis käiakse isegi kaks korda päevas õues tegutsemas. Vastustest selgus, et igapäevaselt looduses olles, kasutavad õpetajad õppimiseks ära hetkeolukordi. Kuigi Tuuling (2013) leiab, et viies õppetegevuse rühmaruumist välja, tuleb tegevused õuekeskkonnas sama hoolikalt planeerida nagu ka toas tehtavaid tegevusi, siis kinnitavad Bento ja Dias (2017) enda uurimustes välja toodud näitega, kuidas on võimalik ära kasutada looduses ettearvamatuid õpetlikke olukordi, julgustades nii lastes tekkinud huvi. Ka uurimuses osalenud õpetajad kirjeldasid, kuidas jalutuskäikudel miski haarab laste tähelepanu ning õpetajad toetavad lapsi sellega, et aitavad neil leida tekkinud küsimustele vastuseid. Samuti toob välja ka Timoštšuk (2017), et kui lastel tekib huvi, siis nad on võimelised suunama kogu oma tähelepanu antud objektile ning seda üksikasjalikult ja eesmärgipäraselt tundma õppima. See annab ka peale uute teadmiste omandamise hea võimaluse tutvuda ümbritseva keskkonnaga.

Kolmanda uurimisküsimusega sooviti teada saada, milliseid tegevusi kasutavad sõimerühma õpetajad õuesõppe läbiviimisel. White (2019) väidab, et lapsi peab ümbritsema keskkond, mis pakub neile võimalusi mängimiseks, avastamiseks, suhtlemiseks ja samuti ka ehedaid kogemusi ning otsest kontakti loodusega. Uurimuse vastustest selgus, et ka õpetajad on sama meelt ja nad soovivad samuti oma töös lastele pakkuda erinevaid võimalusi ning kogemusi looduses õppimiseks. Sõimerühmades viivad õpetajad lastega looduses läbi palju jalutuskäike ja õppekäike. Õppekäigud annavad õpetajatele võimaluse tutvustada lastele kodukoha loodust, sama meelt on ka Tõhk (2010). Peale jalutuskäikude meeldib õpetajatele kasutada veel väikeste lastega vaatlusi. Samuti kasutavad mõned õpetajad sõimerühmas ka kergemaid katseid, et lapsed näeksid, kuidas looduses kõik omavahel seotud on (katsed veega või lumega, erinevate taimede istutamised jne). Ka Tõhk (2010) kinnitab, et õu on just vaatluste, uurimuste ja erinevate eksperimentide läbiviimiseks parim paik. Ja erinevate katsete tegemine võimaldab lastel kogeda erinevaid nähtusi ning saada seeläbi uut teavet (Timoštšuk, 2017).

Kõigele eelnevale lisaks kasutavad uurimuses vastanud õpetajad õuekeskkonda ka mängimiseks. Õpetajad peavad mängimist üheks kõige olulisemaks tegevuseks lapseas ning seetõttu üritavad nad oma töös õuetegevusi rikastada mängude või liikumistegevustega. Ka White (2019) kinnitab, et mäng stimuleerib lapsi, pakub neile rahulolu ja rõõmu ning läbi mängu arenevad lapsed füüsiliselt, intellektuaalselt, emotsionaalselt ja ka sotsiaalselt. Samuti kasutavad õpetajad õuetegevustes erinevaid looduslikke materjale, et tegevused oleksid lõbusamad ning

arendaks ka laste loovust. Sama meelt on ka Käis (2018), et õppimine peab olema laste jaoks põnev ja neid ergutama, muidu ei kanna ka õpetaja töö vilja. Kõik käbid, kivid, puulehed, oksad ja muu selline annab lisaks loovuse arendamisele võimaluse lastel arendada ka enda vaatlus-, uurimis-, loendamis- ja võrdlemisoskusi.

Neljanda uurimisküsimusega taheti välja selgitada, millised tegurid soodustavad või takistavad õpetajatel õuesõppe kasutamist. Üheks soodustavaks teguriks, mis vastustest välja tuli, on ilus ilm. Õpetajad mainisid ära, et kevadel ja sügisel ning parema ilma korral veedavad nad lastega õues rohkem aega. Sama tuli ka Kos ja Jermani (2013) läbi viidud uurimuses välja, et soojematel kuudel veedavad lapsed õues rohkem aega. Lisaks mainisid õpetajad ära juhtkonna ja vanemate poolse toetuse ja ka laste endi huvi õues õppimiseks. Ka White (2019) väidab, et väikelapsed on oma loomult juba uudishimulikud, nad suhtlevad ja õpivad läbi liikumise ja tegutsemise, kaasates kogu oma keha, et avastada. Wan ja Zulkiflee (2012) ning Merewether (2015) tõid ka oma uurimuses välja, et lapsed ise eelistavad rohkem vabas looduses tegutseda, aega veeta ja uut infot koguda.

Kuid tulemustes tuli välja ka see, et uuritavate jaoks leidub siiski ka takistusi, mistõttu ei saa nad alati õuesõpet läbi viia. Kolm õpetajat tõi välja takistuseks vanuse. Kuna lapsed on veel nii pisikesed, siis esimene poolaasta kulub lastel tavaliselt lasteaiaga harjumise ja reeglite õppimise peale, et lapsed oskaksid õues õpetaja juures püsida ning neid kuulata. Ka Tuuling jt (2018) tõid oma uurimuses välja, et õpetajad ei korralda just väikelastele (alla kolmeaastastele) õuesõpet, kuna peavad seda liiga keeruliseks, sest õuealal on palju segavaid faktoreid ning väikelastel hajub tähelepanu kiirel. Samuti mainisid kaks õpetajat, et nende jaoks on raske õuesõpet läbi viia kui terve rühm lapsi kohal on, mis võib vahel õuesõppe teostamise keeruliseks teha. Ka Davies ja Hamilton (2018), Ernst (2013), Kos ja Jerman (2013) ning Tuuling jt (2018) leidsid oma uurimustes sama, et õpetajad märkisid probleemiks täiskasvanute vähesuse laste arvu kohta. Lisaks toodi välja veel halb ilm. Kui õues on külm, siis on lastel seljas paksud kombekad ja kindad, mis segavad lastel kohati liikumist ja muid tegevusi. Ka Davies ja Hamiltoni (2018) uurimuses märkisid õpetajad ära halva ilma. Ning Tuulingu jt (2018) uurimuses mainisid õpetajad ära, et külma ilmaga võtab laste riietumine nii suure osa juba õueajast ära. Kuid Kolberg (2019) leidis oma uurimuses, et vaatamata külmale ilmale talvel, kasutavad 81 küsitletud Eesti lasteaiasõpetajatest ligi pooled siiski 1- 2 korda nädalas õuesõpet ka oma õppetöös.

Viimasena mainiti ära õpetajate motivatsioon ja vastavate abimaterjalide puudumine. Pooled õpetajad märkisid ära, et nende arust on kõik leiduvad õuesõppe materjalid suunatud just vanematele lastele ja nad sooviksid, et oleks olemas rohkem materjale ka sõimerühmadele, kust õpetajad saaksid ideid. Samuti mainisid õpetajad, et võiks toimuda rohkem koolitusi, mis oleksid suunatud just sõimerühma õpetajatele, kus saaks kuulata teiste õpetajate kogemusi ning mis annaks rohkem ideid ja motivatsiooni õuesõppe kasutamiseks. Sarnaseid tulemusi leidsid ka Tuuling jt (2018) ning Davies ja Hamilton (2018). Õpetajad mainisid uurimustes ära isikliku motivatsiooni ning vastavate teadmiste puudumise. Ka Richardson (2014) väidab, et entusiastlikud ja vastavate teadmistega varustatud täiskasvanud on väga olulised selleks, et pakkuda lastele kõiki võimalusi looduses õppimiseks. Üheksast intervjuueritud õpetajast kaks ei toonud ühtegi takistust välja. Nad leidsid, et neid ei sega miski õuesõppe rakendamisel. Kuna uurimuses välja tulnud takistused on kõik erinevad, siis pigem võib väita, et õuesõppe läbiviimist mõjutab kõige rohkem õpetajate enda tahe.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et uurimuses osalenud üheksast õpetajast kaheksa hindavad õuesõpet, peavad seda oluliseks ning kasutavad oma õppetöös eesmärgistatud õuesõppe tegevusi vähemalt kord nädalas. Ka koolieelses riiklikus õppekavas (2008) on kirjas, et rühma õppe- ja kasvatustegevused tuleb läbi viia esteetilises, turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Samuti tuleb õppe- ja kasvatustegevusi seostada eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega ning lastele tuleb anda võimalus õpitavaga tutvuda just loomulikus keskkonnas. Uurimusest selgus, et seda Põlvamaa sõimerühma õpetajad ka teevad. Kui õpetajad ei ole õuesõpet parasjagu päeva tegevustesse planeerinud, siis kasutavad nad tihti võimalusi juhuslikuks õppimiseks looduskeskkonnas läbi vaatluse või looduslike materjalidega mängides. Võib väita, et vaatamata erinevatele takistustele, mis õpetajaid õuesõppe läbiviimisel mõjutavad, proovivad nad siiski oma õppetöös sõimerühma lastele kodukoha loodust tutvustada.

Töö piirangud ja praktiline väärtus

Antud uurimistöö piiranguks võib pidada seda, et tulemusi ei saa üldistada kõikide Põlvamaa sõimerühma õpetajatele, vaid ainult uurimuses osalenud õpetajatele. Põlvamaa seitsmest lasteaiast saadi uurimusse üheksa sõimerühma õpetajat, kes olid nõus intervjuud andma. Praktiliseks väärtuseks võib pidada uurimistöö uudsust, sest autorile teada olevalt pole varem samalaadset uurimust Põlvamaal läbi viidud. Kuna töös selgus, et õpetajad peavad sõimerühmas

õuesõppe rakendamist oluliseks, kuid tunnevad puudust õuesõppe abimaterjalidest, siis võiks mõne bakalaureusetöö käigus sõimerühmadele abimaterjale juurde teha, millest kõik õpetajad ideid saaks.

Tänu sõnad

Soovin tänada kõiki lasteaedu ja õpetajaid nende panuse eest, et nad olid nõus uuringus osalema ja leidsid aega intervjuude läbiviimiseks. Samuti soovin tänada oma juhendajat, kes oli alati olemas oma nõu ja toetusega. Viimasena sooviks tänada oma pere ja sõpru, kes mind töö valmimisel toetasid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Allkiri:

Kuupäev: 18.05.2020

Kasutatud kirjandus

- Ainso, S. (2012). Õpperada Tartu Lastesõim Mesipuu 2,5-3,5 aastastele lastele. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Bento, G., & Dias, G. (2017). The importance of outdoor play for young children`s healthy development. *Porto Biomedical Journal*. 2017; 2(5):157-160.
- Brügge, B., & Karlsson, K. E. (2007). Laiad laaned. B. Brügge, M. Glantz, & K. Sandell (Koost), *Õuesõpe* (lk 107-129). Tallinn: Ilo.
- Brügge, B., & Szczepanski, A. (2007). Pedagoogika ja juhtimine. B. Brügge, M. Glantz, & K. Sandell (Koost), *Õuesõpe* (lk 27-54). Tallinn: Ilo.
- Davies, R., & Hamilton, P. (2018). Assessing learning in the early years' outdoor classroom: examining challenges in practice. *Education 3–13, VOL. 46, NO. 1*, 117–129.
- Ernst, J. (2013). Early childhood educators' use of natural outdoor settings as learning environments: an exploratory study of beliefs, practices, and barriers. *Environmental Education Research Vol. 20, No. 6*, 735–752.
- Glantz, M., Grahm, P., & Hedberg, P. (2007). Asulalähedane õuesõpe. B. Brügge, M. Glantz, & K. Sandell (Koost), *Õuesõpe* (lk 171-193). Tallinn: Ilo.
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (Toim). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>.
- Kharod, D., & Arreguín-Anderson, M. G. (2015). Wild Beginnings: How a San Antonio initiative instills the love of nature in young children. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 3(1), 72-84.
- Kibal, M. (2014). Õppematerjal keele ja kõne õpetamiseks 2-3 aastastele lastele õuesõppe tegevuste abil. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kivi, L., & Sarapuu, H. (2005). Keel ja kõne. L. Kivi, & H. Sarapuu (Koost), *Laps ja lasteaed: lasteaiaõpetaja käsiraamat* (lk 227-258). Tartu: Atlex.
- Kolberg, K. (2019). Õuesõppe rakendamine talvel Eesti lasteaedade näitel. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2011). *Elektrooniline riigiteataja*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>

- Kos, M., & Jerman, J. (2013). Provisions for outdoor play and learning in Slovene preschools. *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 13(3), 189-205.
- Käis, J. (2018). *Õpetuse alused ja teed. Üldine didaktika*. Tartu: Kirjastus Studium.
- Laherand, M-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimismeetod*. Tallinn: OÜ Infotrükk.
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M., & Strömpl, J. (2014). *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/intervjuu>.
- McClintic, S., & Petty, K. (2015). Exploring Early Childhood Teachers' Beliefs and Practices About Preschool Outdoor Play: A Qualitative Study. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36:24–43, 2015.
- Merewether, J. (2015). Young children's perspectives of outdoor learning spaces: What matters? *Australasian Journal of Early Childhood Vol 4, Nr 1*, 99-108.
- Männamaa, M., & Marats, I. (2008). Lapse üldoskuste areng. E. Kulderknap (Koost), *Üldoskuste areng koolieelses eas* (lk 5-43). Tartu: Kirjastus Studium.
- Niiberg, T., & Linnas, M. (2007). *Laps läheb lasteaeda*. Tartu: AS Atlex.
- Niilo, A., & Kikas, E. (2008). Mäng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 120-136). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Palm, H. (2005). Liikumiskasvatus lasteaiaõpetaja igapäevatöös. L. Kivi, & H. Sarapuu (Koost), *Laps ja lasteaed: lasteaiaõpetaja käsiraamat*. Tartu: AS Atlex.
- Richardson, G. R. (2017). Creating a Space to Grow. Developing your enabling environment outdoors. London: Routledge Publishing.
- Samulin, M. (2015). Mängu- ja õpperada Vanemuise pargis 2,5 – 3,5 aastastele lastele. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Zeik, K. (2019). Lapsevanemate hinnangud juhendamisstrateegiatele puutetundliku ekraani kasutamisel 1,5-3 aastaste laste seas Tartu lasteaedade näitel. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Timoštšuk, I. (2005). Loodusõpetus. L. Kivi, & H. Sarapuu (Koost), *Laps ja lasteaed: lasteaiaõpetaja käsiraamat* (185-199). Tartu: AS Atlex.
- Timoštšuk, I. (2017). Looduskeskkonna tundmaõppimine. K. Nugin, & T. Õun (Koost), *Õppe- ja kasvatusetegevus lasteaias* (lk 234-247). Tartu: AS Atlex.

- Tovey, H. (2007). *Playing outdoors: Spaces and Places, Risk and Challenge*. Publisher: McGraw-Hill Education.
- Tuuling, L. (2013). Õuesõppe- lõimitud aktiivse õppimise parim viis. K. Nugin (Koost), *Üldõpetuse rakendamine lasteaias* (97-116). Tartu: AS Atlex.
- Tuuling, L. (2017). Õuesõppe rakendamine lasteaias. K. Nugin, & T. Õun (Koost), *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 115-151). Tartu: AS Atlex.
- Tuuling, L., Õun, T., & Ugaste, A. (2018). Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, ISSN 1754-0402.
- Tõhk, M. (2010). *Metstötsi rajad*. Eesti Ajalehed AS.
- Vihman, M. (2016). *Maastikumäng kui õppevorm*. Tartu: AS Atlex.
- Wan, A., & Zulkiflee, A.S. (2012). A Pilot Study: The Impact of Outdoor Play Spaces on Kindergarten Children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 38 (2012), 275 – 283.
- White, J. (2019). *Playing and Learning Outdoors. The Practical Guide and Sourcebook for Excellence in Outdoor Provision and Practice with Young Children*. London: Routledge Publishing.
- Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Külastatud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Lisa 1. Intervjuu kava

Õuesõpe ja selle rakendamine sõimerühmades Põlvamaa lasteaedade näitel

Töö eesmärk: soov teada saada, mida Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppest arvavad, milliseid tegevusi nad õues kasutavad ning millised tegurid mõjutavad neid õuesõppe läbiviimisel.

Intervjuu kava

Sissejuhatavad küsimused:

Nimi (uurimuses tagatakse vastaja anonüümsus):

Vanus:

Mitu aastat olete töötanud lasteaiaõpetajana:

Kas töötate linnapiirkonnas või maapiirkonnas asuvas lasteasutuses:

Põhiküsimused:

Uurimisküsimused: Mida arvavad Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõppe kasutamisest väikelastega ja kuidas nad sellesse suhtuvad? Kui sageli kasutavad Põlvamaa sõimerühma õpetajad õuesõpet oma õppetöös?

Küsimused:

1. Mida tähendab õuesõpe Teie jaoks?
2. Kui oluliseks peate Te õuesõpet sõimerühmas? Palun põhjendage!
3. Kui oluliseks peate Te õuesõpet väikelaste arengu juures? Palun põhjendage!
4. Miks kasutate planeeritud õuesõppe tegevusi sõimerühma õppetöös?
5. Kui tihti viite läbi õuesõppe tegevusi sõimerühma lastega? Palun põhjendage!
6. Millist keskkonda Te eelistate õuesõppe läbiviimisel (õueala või väljaspool lasteaeda)?
Palun põhjendage!

Uurimisküsimus: Milliseid tegevusi kasutavad sõimerühma õpetajad õuesõppe läbiviimisel?

Küsimused:

7. Kuidas tutvustate sõimerühma lastele loodust ning tekitate lastes looduse vastu huvi, palun kirjeldage ja tooge mõningad näited.
8. Kuidas Teie toetate laste loodusega tutvumist sõimerühmas? Palun põhjendage!
9. Kuidas planeerite õuesõppe tegevusi oma rühma õppetöös?
10. Milliseid tegevusi Te kasutate sõimerühma lastega looduses õuesõppe tegevuste läbiviimiseks? (vaatlused, katsed, õppekäigud, erinevad õppemängud jne). Palun tooge näiteid!
11. Milliseid vahendeid Te kasutate õuesõppe läbiviimisel sõimerühma lastega? Palun tooge näiteid.

Uurimisküsimus: Millised tegurid takistavad õpetajaid õuesõpet läbiviimast?

Küsimused:

12. Millised on Teie arvates peamised raskused või takistused, mis segavad Teil õppetöö loomimist õuesõppega? Palun põhjendage!
13. Millised tegurid toetavad ja soodustavad Teil õuesõppe läbiviimist? Palun põhjendage!
14. Millised tingimused on Teie arvates olulised võimaldamaks paremini rakendada õuesõpet sõimerühmas? Palun põhjendage ja tooge mõned näited! (Näiteks: rohkem abimaterjale vaja, rohkem koolitusi vaja jne)

Lõpetavad küsimused:

15. Kas soovite veel midagi täiendavalt lisada?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Annemari Vaniko

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Õuesõpe ja selle rakendamine sõimerühmades Põlvamaa lasteaedade näitel“, mille juhendaja on Marianne Olbrei.

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Annemari Vaniko
18.05.2020